

ЕКОЛОГІЧНИЙ ВИМІР УПАКОВКИ В ЕКОЛОГІСТИЦІ

© Мащак Н.М., 2011

Екологістика займається реалізацією оптимальних рішень в сфері збору, накопичення та скерування до утилізації або рециклінгу, в «дружній» для середовища спосіб, різних видів відходів, в тому числі й пакувальних. Сюди належать і процеси, пов'язані з проектуванням упаковок, що забезпечують мінімальне використання сировини, необхідної для виготовлення, повторним використанням упаковок, зниження споживання енергії і транспортування, а також процеси рециклінгу упаковки [1].

В залежності від виду упаковки, різними є сфери її застосування та вплив на навколишнє середовище. Аналіз екологічності упаковки презентує таблиця 1 [2].

Таблиця 1

Екологічна оцінка упаковок*

Критерії оцінки	Вид матеріалу					
	Скло	Папір і картон	Полімерні плівки	ПЕТ	Сталева бляха	Алюміній
Споживання природних ресурсів	3	1	2	2	2	2
Споживання енергії	2	2	2	2	2	1
Емісії, які обтяжують середовище	2	2	2	3	3	1
Вплив на здоров'я людей	3	3	2	3	3	1
Придатність до рециклінгу	4	4	4	4	4	4

* - 1 – дуже негативний вплив, 2 – негативний вплив, 3 – негативний вплив на середовище, 4 – придатність до повторного використання.

Як видно з аналізу, не можна впливати на середовище в однозначний спосіб та захищати його в усіх аспектах. Слід докладно продумати пріоритети і вигоди в цьому аспекті, а стратегію проектування упаковки пристосувати до потреб фірми. Обумовити прийняте рішення в залежності від того, чи упаковка повинна вживати менше обмежених природних ресурсів, чи можливо слід обмежити споживання енергії при її виробництві чи спроектувати так, щоб вона підлягала повторній переробці. Саме цим цілям повинен служити екологічний аналіз упаковок. Окрім того, необхідно брати до уваги аналіз життєвого циклу упаковки, який врахував би всі специфічні риси відходів (щоб упаковку швидше переробити, треба знати її хімічний склад), що ускладнюють їх логістичне переміщення [1].

В економіці застосування упаковок слід бачити глобальні екологічні переваги (які враховують сукупно витрати в сфері виробництва і дистрибуції) у застосуванні скляних пляшок багаторазового використання замість інших видів упаковок з тими самими або подібними захисними функціями. Це виникає з причини меншого споживання електроенергії, а також через практично нульову віддачу неорисних пакувальних відходів (табл. 2) [3].

Таблиця 2

Енергетичний баланс для пакування рідин у різні упаковки

Енергетична витрата*	Скляна пляшка багаторазового використання	Жорсткий (блочний) картон	Податливий картон	Коробка штучної речовини
кг	13,4	16,5	18,2	19,5

* - виміряна в одиницях нафти

Пакування має екологічний вимір і на важливість цього виміру вказує розробка в США його чотирьох стратегій, що є дружніми для навколишнього середовища (табл. 3) [4].

Таблиця 3

Стратегії пакування, «дружнього» до навколишнього середовища, в екологістиці

№ з/п	Назва стратегії	Обмеження	Додаткові можливості	Наявність «зворотньої петлі»
1.	Зниження обсягу пакувальних матеріалів, що використовуються	Вимоги до перевізників щодо відповідної тари	-	-
2.	Вибір найбільш екологічних пакувальних відходів	Різні думки виробників та споживачів товарів щодо того, яку тару слід вважати екологічно безпечною	-	-
3.	Застосування тари багаторазового використання	Можливість використання лише в окремих випадках	Спостереження за рухом такої тари, що знижує потребу в її запасах	Зворотній рух пакування від споживача до виробника (відправника)
4.	Збір та переробка використаного пакування (тари)	Необхідність великих обсягів однорідних відходів	Відновлення тари (контейнерів)	Зворотній рух пакування від споживача до виробника (відправника)

Розвиток екологістики, логістики повернення, рециклінгу залежатиме від того, чи сам споживач звертатиме увагу на те, чи упаковка є екологічною, чи захоче скористатися упаковкою багаторазового використання, чи прийме рішення віднести пакувальні відходи до пункту збору вторинної сировини. З боку ж фірми, все залежить від того, в який спосіб вона підійде до проблеми. Чи фірма знайде час розглянути екологічність своєї діяльності, продукції, яку виготовляє, чи пропише в свою діяльність стратегії поводження з відходами, які є «дружніми» для навколишнього середовища, чи співпрацюватиме з постачальниками, які ще не впровадили екологічних рішень в свою діяльність.

1. Halina Brdulak, Katarzyna Michniewska, Zielona logistyka, ekologistyka, zrownowazony rozwoj w logistyce, Konceptje i strategie logistyczne // Logistyka. – 2009. - №4. - stor. 8-15. 2. Korzen Z. Ekologistyka. – I LiM., Poznan. – 2001. 3. Жечинський Б. Логістика утилізації (частина II) / Бернард Жечинський // Експедиція. Транспорт. Логістика. – 2004. - №12, грудень. 4. Смирнов І. Г. Логістика : просторово-територіальний вимір / І. Г. Смирнов. – К. : Обрії, 2004. – 335с.